

«Man pieder Vainodes lidlauks, kas ir mana *doktora disertācija jaunāko laiku vēsturē* un pārbaudījums iedzimtajam optimismam,» saka INĀRA AVOTIŅA – juriste, kristiete, kurzemniece, tiešas valodas cienītāja, ideāliste un reāliste.

viņus neinteresē, viņu mērķis ir šajā teritorijā uzbūvēt cūku fermu. Tad nu Ināra iestājās pozā un pateica – tā nu gan nebūs! Tad jau labāk ar kredītu, nodokļiem un apsaimniekošanas plāniem cīnīšos pati, bet tā piesmiet šo vietu es neļaušu! Jo īpaši, ja ieceres par modernu sporta aviācijas un tūrisma centra izveidi šajā teritorijā viņai nebija jaunums.

«Mana saistība ar aviāciju sākās neatkarības sākumā. PSRS sabruka,

FOTO – ELVITA RUKA UN NO PERSONISKĀ ARHĪVA

Brīva pasaules kārtībā

LIDLAUKA RŪDĪJUMS

Inārai ir izteikts analītiskais prāts, juristes izglītība un prakse, organizatoriskais talants un skaidrs vērtējums par deviņdesmito gadu vidū un vēlāk notikušo izlaupīšanas un

demolēšanas māniju. Kā juriste viņa kārtoja Vainodes lidlauka zemes izpirkuma tiesības dāņu uzņēmējiem, kas to nopirka uz Ināras vārda, bet pārsteidzīgi atzinās sākotnējos melos – nekāda mazās aviācijas attīstība

palika lidlauki, kas tobrīd nevienam nebija vajadzīgi. Uz Vaiņodes lidlauka bāzes 1993. gada 26. martā mēs ar domubiedriem izveidojām aviācijas klubu *Liepājas aviācijas sporta centrs*. Bijām grupa aizrautīgu entuziastu – raķešu modelists Arnis Bača, planieriste ar pasaules slavu Daina Vilne un citi. Vīzija bija uz Vaiņodes lidlauka bāzes izveidot jauku, dzīvotspējīgu lidošanas pilsētīti. Jau tolaik bija gatavs biznesa plāns – kā lidlaukā izskatīsies mazās aviācijas centrs. Tur bija ļoti plašs spektrs – gaisa tūrisms, taksometri, dabas apsekošana, ekoloģiskās kontroles no gaisa, aviācijas medicīnas pakalpojumi, sports, apmācība... Bijušais padomju armijas lidlauks tika atstāts pilnīgā kārtībā – tur viss darbojās, arī komunikācijas. Nāc un saimnieko! Lido! Objekts bija nodots Satiksmes ministrijai, mēs kā klubs noslēdzām līgumu – pieņemām lidlauku, lai uz tā bāzes izveidotu sporta aviācijas tūrisma centru. Mēs garantējām lidlauka drošību, saglabāšanu un apsargāšanu. Tā bija līdz brīdim, kad viss tika nocirsts saknē. Iecere nerealizējās, jo valdība lēma, ka lidlauks jānojauc. Tas notika ļoti brutāli. Nevienam neizcēlšu, lai tas paliek uz katra paša sirdsapziņas. Kādi šie valstsvīri bija, tādi bija. No mana viedokļa,

Nolēmām – tikai tad, ja sāc kaut ko darīt, kaut kas var arī rasties.

tolaiķ notikušais bija nepareizi. Ne tikai attiecībā uz Vaiņodes lidlauku, bet uz visu Latviju kā zemi un valsti. Jo īpaši pie destruktijas joprojām piestrādā ministriju ierēdņi, kas nemainās, daudzas lietas nemākam vai nolaižam apzināti. Mana sāpe ir par mazo aviāciju, bet attiecinu to uz tautsaimniecību kopumā. Sporta aviācija mums varēja būt Lietuvas līmenī – būtu stiprāki klubi, labāka tehnika, vairāk lidlauku, ja vien

valsts jeb atsevišķi tās indivīdi nebūtu iznīcinājuši pamata bāzi.»

Ināras talants ir skarbi redzēt patiesību, taču tukšu žēlošanos viņa aizstāj ar darbiem un neiznīdējamu spēju izcelt labo, veicināt gaišo, virzīties uz sapratni.

«Saistībā ar aviāciju man ir vairākas lomas. Latvijas aeroklubā esmu izpilddirektore, kas nozīmē – galvenais ir brīnišķīgais ārsts un paraplānists Normunds Pakulis, bet es ar prieku esmu otrā. Mums izdodas ļoti labi sadarboties, katram ir savas stiprās puses. Man tās ir juridiskās zināšanas un spēja visus samierināt, būt par zibens novedēju, kad sanāk plūksnās. Tā jau ik pa brīdim notiek: vai nu par finansējumu, vai starp latviešiem un krieviem, vai jaunajiem un vecajiem... Tad puīši baras, līdz es visus tā mierīgi atvēsinu. Aeroklubā nonācu kā mazās aviācijas pārstāve, šobrīd piedalos biedrības *ROTOR Gaisa kuģu asociācija* vadībā, kas popularizē helikopteru sportu.»

Ināra uzskata, ka ir neatlaidīgi jāatgādina par vērtībām un jāaudzina jauna paaudze, kam sirds pieder lidošanai. Viņas izpratnē lidošana ir progresu un ideālu iemiesojums, darbība, kas simbolizē labo, augšup ceļošo – tieši tāpēc par to ir vērts cīnīties. Tā ir tautas identitātes daļa, kas Latvijā joprojām nav novērtēta – esam retā valsts pasaulē, kam nav sava aviācijas

muzeja, bet lidošanas potenciāls ir atstāts entuziastu pārziņā.

Tieši ar to galvenokārt nodarbojas *ROTOR Gaisa kuģu asociācija*, kas pirms diviem gadiem organiski izauga no kādreizējā Liepājas aviācijas sporta kluba. Arī dalība starptautiskajā Aviācijas sporta federācijā (*FAI*) ir nodrošināta, taču praktiski tā ir organizācija tikai popularizācijai, jo tās rīcībā nav ne helikopteru, ne pilotu. Ināras Avotiņas nostāju apliecina skaidrojums: «Nolēmām – tikai tad, ja sāc kaut ko darīt, kaut kas var arī rasties.» Jā, arī tad, ja helikopteru pašiem nemaz nav.

LAIKA TECĒJUMS AUGŠĀ

Protams, ka Ināra ar aviāciju ir aizrāvusies, pati izbaidot lidojuma vadību, taču tas nav noticis nedz jaunības dullumā, nedz kādu īpašu apstākļu sakritības rezultātā. Visi četri Ināras bērni jau bija gan piedzimuši, gan paaugušies, personība nobriedusi un augsne sagatavota, lai viņa kā sieviete labākajos gados sāktu darīt to, ko ļoti kāro – mācīties lidot. Lai arī Ināra joprojām ir ceļā uz pilota tiesībām, lidojuma adrenalīns un jūsma ir pieļipusi un neliāz vaļā. Ar savu piemēru viņa iedrošina visus, kas šaubās – pilotēšanu var apgūt jebkurā vecumā! Galvenais, lai būtu iekšējā tieksme uz aizraujošām, pat ekstrēmām nodarbēm – Ināra no jaunības bijusi airētāja, kas nebaidās no straujām kalnu upēm. Tagad viņa ir «tikai samainījuši stihiju».

«Kad vēl nemācījos lidot, nesapratu, kas tas ir par kolosālu garīgu pacēlumu. Kad sāku – pilnīgi cita sajūta! Jau paceļoties pavisam nelielā augstumā, elpu aizcērt plašums, kas tev tiek dāvāts. Tā ir cita dimensija. Tu visu ieraugi citādāk, sajūties piepildītāks un brīvāks. Laika tecējums augšā ir citāds. Gan ātrāks, gan lēnāks. Apmācību laikā nolido stundu, bet pašam liekas, ka tikko esi iekāpis un jau jāsēžas. Dinamika, adrenalīns, laime... Lidojot ar planieri, ir citas izjūtas – tu vienkārši klusi slīdi pa debesīm. Visapkārt klusums, brīnišķīgs skatu punkts. Esi kā putns, kam zeme ir tikai viens no dabas elementiem, redzi visu daudz plašāk un tuvāk – iegūsti viegluma sajūtu. Lidojot ar lielo lidmašīnu, vari redzēt

viens mākoņiem, kas atkal ir cita pieredze un cita labsajūta. Lai cik pierasti un pragmatiski šobrīd ir kļuvuši lidojumi, romantikas auru neviens nav atcēlis. Lidaparātos joprojām ir dzīva to pirmreizējā burvība, tie nav tikai transporta līdzekļi. Jā, man lidošana palīdz saplūst ar dabu! Tas ir kā mūsu bērnībā, kad kājas basas, zemenes un burkānus ēdām no dobes, ābolu – no ābeles, un viss bija normāli! Tagad esam sabaidīti. Viss paliek mākslīgi neinteresanti, notiek programmēšana, tāpēc jūtas pie visām lietām, kas ļauj sajūst īstas dzīves garšu. Lidošana to noteik-

Ar savu
piemēru viņa
iedrošina visus,
kas šaubās –
pilotēšanu var
apgūt jebkurā
vecumā!

ti dod! Ar mazo lidaparātu paceļoties augstāk par zemi, var sajūties nepastarpināti – kā bērnībā dabā. Brīvs pasaules kārtībā. Paliekot par daļu no mākslīgā intelekta, cilvēks zaudē laimes sajūtu – meklē, bet tās nav. Lidojumā tā vēl ir satverama.»

Atgriežu Ināru uz zemes ar aizrādījumu, ka lidošana tomēr ir pieejama ne katram. Vajadzīgs lidaparāts, lidlauks, degviela, apmācība, kas viss summējas naudas izteiksmē, atļaujās, noteikumos... «Vai lidošana pieejama tikai izredzētajiem? Vēsture pierāda – ja ļoti grib, tad izdodas. Ja ir vēlme piedzīvot kaut ko savādāku, kaut ko augstāku, tad tiek atrasti visneiedomājamākie ceļi, kā sapni īstenot. Gribēsi – sasniegsi, tikai pašam ir

jāpieliek enerģija un jāgrib. Viss sākas ar vēlmi un motivāciju, un tieši ar to mēs strādājam. Lai mēs būtu lidojoša, nevis rāpojoša nācija.»

Kā galvenais un šobrīd arī vienīgais idejiskais centrs lidošanas sporta veidu popularizācijai ir Latvijas Aeroklubs. Tā komunikācijas motors ir tieši Ināra, kurai pietiek enerģijas uzturēt ticību, ka viss notiek uz labu un rezultēties gan ar muzeju iepriekšējo sasniegumu novērtēšanai, gan ar sazarotu sporta veidu sistēmu jaunatnes gara stiprināšanai. «Latvijas Aeroklubs šobrīd ir labi sakārtots. Te ir tikai tādi cilvēki, kam patīk tas, ko viņi dara – lido, modelē, lec... Neskatoties uz to, vai nauda ir vai tās nav. Jā, palidot bez degvielas nevar. Lidojam mazāk, bet tomēr to darām. Šis nav bizness, bet vaļasprieks, dzīvesveids, interese – visi cenšas, cik vien var. Līdz pēdējam. Ziemā notika paplānu sacensības. Aukstumā! Kas viņiem liek to darīt? Gribas sajūties dzīvam, darboties! Ar helikopteriem ir grūtāk, bet arī divi pasākumi gadā – Degumnieku lidlaukā un bijušajā kolhoza *Nākotne* lidlaukā – ir svarīgi un dod turpinājuma sajūtu. Popularizēšana ir ļoti svarīga. Ir jāieinteresē, lai varētu iesaistīties. Lidaparāti ir dažādi, arī pavisam maziņi – žiroskopi kā sienāzīši. Helikopteri Latvijā ir armijai un privātie, bet tie nepiedalās sporta sacensībās. Jelgavā, Jūrmalā, *SoloM* pie Lielvārdes – tie ir galvenie centri, kas piedāvā arī komercpakalpojumus.»

IZDEJOT DEBESIS

Atgādinu, cik ļoti tautai patīk aviācijas svētki, pārrunājam brīvvalsts laika slaveno Spilves aviācijas svētku tradīciju, kas mēroga un tautas mīlestības ziņā varēja sacensties ar Dziesmusvētkiem, – tajos vienmēr tieši gaisa akrobātika bija lielākais pievilksanas un apbrīnas magnēts. «Gaisa akrobātikas spilgtākais pārstāvis bija liepājnieks Gints Bubieris – lidoja pats un veda uz mūsu šoviem pasaules sportistus. Pateicoties viņam, pirms vairāk nekā desmit gadiem arī redzējām viskvalitatīvākos gaisa uzvedumus. Lai ar to nodarbotos, vajadzīgi lieli līdzekļi un jābūt drusku trakam. Pašam sevi jāmotivē, to neviens nevar piespiest darīt.

Tā noteikti ir milzu bauda ne tikai skatītājiem, bet arī pilotiem. Ne velti viņi riskē ar dzīvību. Lidošanas pirmsākumos tā vispār bija kā krievu rulete, apzināta spēle ar dzīvību. Arī vēlākos laikos riska moments turpināja būt ļoti augsts. Arī Gints par savu lielo aizrautību samaksāja ar dzīvību, taču viņa vārds ir ierakstīts mūsu lidošanas vēsturē. Pašiem mums šobrīd gaisa akrobātu nav. Degumniekos aicinājām Jurgi Kairi no Lietuvas, kas ir pasaules čempions. Viņš 70 gadu vecumā joprojām lidoja kā profesionāls sportists. Skatītāji it kā paceļas no zemes, uzlido viņam līdzī – baudījums tāds, ko vārdos neaparakstīsi! Tā ir kā iemilēšanās sajūsma, kā pieslēgšanās citai realitātei. Es ticu, ka mēs, latvieši, atkal varēsim sevi pierādīt arī šajā jomā – dejojot debesīs. Būs mums savī gaisa akrobātikas piloti!»

Kamēr tā paliek vien tālāku sapņu vīzija, Ināra Avotiņa savu organizāciju ietvaros strādā ar pašiem mazākajiem – bērniem un jauniešiem. Tieši viņi būs nākotnes lidotāji, ja vien būs sajutuši lidošanas nepastarpinātās brīvības garšu.

«Aeroklubā rosinām bērnus domāt par aviāciju. Organizējam zīmēšanas konkursu, kur viņi var izsapņot vispārdrōšākos sapņus. Tā ir daļa no starptautiska projekta, labākos darbus sūtām uz *FAI* biroju Lozannā. Savukārt mēs uzvarētājus apbalvojam ar īstiem lidojumiem – tas notiek sadarbībā ar vietējiem klubiem. Tāpat jau vairākus gadus no Kurzemes puses nāk ikgadējais *Priekules Ikara* konkurss, kuram zīmējumi tiek sūtīti no visas Latvijas, bet beigās, pirms sērgu neprāta, tika organizēti vērienīgi Ikara svētki. Tajos – viss par lidošanu! Arī tajā piedalāmies kā vērtētāji un atbalstītāji, bet uzvarētāji izlido. Sarunājām ultravieglus lidaparātus, piloti ir atsaucīgi. Bērnam pēc šādas izlidošanas acis spīd pavisam citādi. Viņš staro. Tas ir abpusējs prieks, kas iedvesmo! Visiem nav jāklūst par pilotiem, bet ir jāpaņem šī sajūta dzīvei – tas ir, uz ko tiekties. No aviācijas sporta mūsdienās vispieejamākie ir parapļāni. Tajos ir arī ļoti aktīva kopiena – ar to var sākt. Pati esmu izlidojusi ar parapļānu tandēmā, ar helikopteru, planieri, ultravieglu... Esmu

izgatavojusi elementārus lidmašīnu un kosmosa kuģīšu modeļus. Nezinu, tas ir daudz vai maz, bet mana pārliecība – labo vajag attīstīt. Tāpēc arī katrai šai aerokluba nodarbei es redzu jēgu – no mazā uz lielo! Lai mēs atcerētos savu latviešu lidotāju gēnu un mācītos to likt lietā.»

PIESKARTIES SAPNIM

Protams, ir vajadzīgs savs astoņkājis, burbulis, subkultūra – sauc, kā gribi –, kur sapulcējas līdzīgi domājošie. Zem Latvijas Aerokluba karoga ir apvienotas deviņas aviācijas sporta federācijas, kas pulcē vairāk nekā 40 klubus – visvairāk to ir parapļānu sportam. Kā jau sabiedrisko organizāciju darbībā, aktīvākā ir valde, kas pārstāv katrs savas federācijas intereses, bet ierindas biedri varbūt nav tik pamanāmi.

«To gribam veicināt – lai kluba biedri vairāk iesaistītos kopīgā darbībā. Mums nav līdzekļu organizēt plašai sabiedrībai domātus svētkus, kādi bija pirmās brīvvalsts laikā, un tie notika ne tikai Spilves lidlaukā Rīgā, bet daudzviet visā Latvijā. Grandiozi, publikas mīlēti pasākumi! Tagad ir cita situācija, visu vairāk nosaka komercija, katrs cenšas nodarboties ar savu lietu, nevis vienojas kaut kam lielam un kopīgam. To var saprast, jo katrs jau tā ieliek savu brīvo laiku un līdzekļus. Bet sapņot, fantazēt nevienam nevar aizliegt. To pat vajag veicināt! Paldies visiem pedagogiem, kas iesaistās zīmēšanas konkursos. Bērni sāk ar fantazēšanu, bet pieaugušie saredz lidojumu daudzveidību un burvību. Viņiem mēs organizējam foto konkursus par skaistāko vai izteismīgāko fotogrāfiju. Pagājušajā gadā bija konkurss *Lidojums*, kas notika sadarbībā ar *airBaltic*. Viņi deva iespēju uzvarētājiem izlidot ar divmotoru lidmašīnas simulatoru – tā ir vienreizīga pieredze!»

Jā, mūsdienu vizuālās kultūras laikmetā foto un video liecības ietekmē visplašāko auditoriju un runā pašas par sevi. Visi šie sporta veidi atrod savus piekritējus un iepriecina ar elpu aizraujošiem skatiem. Kā fotogrāfijā, kurai konkursā savu izpildproducentes balvu pasniedza Ināra Avotiņa – debesīs pacēlies gaisa balons, kura grozā redzami *MeloM* čellisti ar

saviem mūzikas instrumentiem, balonu vada elegantā pilote Inga Haveire un kopīgā noskaņā ir augšupceļošā. «Šī fotogrāfija paplašina lidošanas robežas. Lūk, arī mūziķi var lidot, arī mūzika debesīs skan citādi. Manuprāt, šī ir ļoti iedvesmojoša bilde, bet jāatzīst – skaistas bija visas. Tāpēc jau arī lidojam, ka tas ļauj zemes lietas un dzīvi ieraudzīt citādi, vairo optimismu. Arī es joprojām ticu brīnumam un turpinu vizualizēt Vainodi kā mazās aviācijas centru. Gara acīm redzu angārus, pilotu mājas ar mazajiem lidaparātiem pagalmos, mācību centru, kafējnicu, skatuvi pasākumiem, brīvdabas tehnikas kolekciju... Holandē skatīju līdzīgu piemēru, tādi centri, aviācijas pilsētiņas, pasaulē daudzviet ir populāri. Bet, kamēr tā nav, tikmēr lidlauka teritoriju apsaimnieko zemnieki, te aug labība, zaļo zālāji, lido bites – jā, te ir tūkstošiem lidotāju ar mājiņām uz lidlauka, un viņu lidošana padara šo pasauli garšīgāku.»

Arī tas ir mierinājums, turklāt – ne vienīgais. Ināras aktivitāte ir palīdzējusi Vainodes lidlauku atzīt par militāro mantojumu un iekļaut tūrisma maršrutos, te notiek regulāras Nacionālo bruņoto spēku treniņnometnes, trenējas autosportisti. Katru gadu Vainodes lidlaukā notiek pasaules kausa posms kosmiskā raķešu modelisma sportā. Tas ilgst veselu nedēļu. Līdzīgas sacensības un plašāki pasākumi notiek arī citiem sporta veidiem, bet netiek īpaši reklamēti. Tajos bieži ir paaugstināta bīstamība, jāievēro dažādi drošības noteikumi.

«Arī deviņdesmitajos gados raķešu modelisti pulcējās Vainodes lidlaukā. Uzaicināja mani apskatīties. Es nokavēju un atbraucu vēlāk. Eju, skatos – no viena *busiņa* veļas dūmu mutuļi... Prasu puisiem – vai tā jābūt? Šie kļūst bāli, skrien skatīties. Viņiem tur dažādi spridzekļi, dinamīts, kas startam vajadzīgs, bet auto saulē sakarsis, gandrīz uzsprāga. Smējāmies gan tikai vēlāk, tobrīd bija jāglābj situācija,» atceras Ināra, kas katrā dzīves epizodē saskata mācību un pozitīvo. Viņa ir pārliecināta, ka vismaz uz astoņdesmit gadu jubileju savas pilota tiesības būs ieguvusi un izlidos slaidu loku virs Vainodes lidlauka, kam būs sākusies jauna, daudzsoļošā aviācijas centra dzīve. ■